

Kap III

”Vid Jesu kors stod hans mor” (Joh 19:25)

”Också genom din egen själ skall det gå ett svärd” (Luk 2:35)

Lidandet blir frälsande

Jesus gick in i vår smärta för att genom sin närvaro minska dess plåga. Men han vill göra något mer. Han vill göra det som tycks vara meningslöst och nedbrytande till något värdefullt, till något positivt. Till något nyskapande. Hur gör han detta?

Vårt lidande blir Jesu lidande

När Jesus tog på sig *vårt* lidande blev det *hans* eget lidande. Och detta lidande frälste världen. *Vårt* lidande som han gjorde till *sitt* lidande blev hans kärleksgåva både till Fadern och till hela mänskligheten. Till Fadern som ett bevis på hans kärlek som gick till det yttersta, och till mänskligheten som det medel som frälser oss. Vårt lidande är nu genomdränkt av hans kärlek och har fått samma frälsande värde som hans. Följden blir att vart och ett av våra lidanden har fått en mening. Lidandet har fått det allra högsta värde som finns. Det har blivit bärare av kärleken och inget är större än kärleken. Jesus har gjort lidandet till en ousinlig källa till nåd och välsignelse för hela världen och först och främst för den

som drabbas av smärtan.

Jesus har givit oss gåvan att få frambära våra plågor i förening med hans. Vilken tröst är inte detta för dem som lider. För dem som genom långa år är bundna till sjuksängen. Deras liv har en oerhört stor betydelse. De delar Jesu lidande på korset. De bär korset tillsammans med honom, som Simon från Kyrene. Paulus skriver: "Vad som ännu fattas i Kristi lidanden, det lider jag i mitt eget kött, för hans kropp, som är kyrkan" (Kol 1:24). Visst har Jesus gjort allt. Inget fattas i hans frälsarverk. Men han har i det öppnat en rymd, en plats för oss, så att vi får vara med. Som vi får ta del i att skapa världen får vi också del i att nyskapa den, frälsa den. I en korsvägsmeditation hållen i Colosseum säger Hans Urs von Balthasar (1905-1988): "Han, Kristus, bär allt. Men av nåd ger han oss en andel, så att vi kan bli delaktiga i frälsningens fruktbarhet".⁶ Och Hjalmar Ekström (1885-1962), mystikern och skomakaren från Helsingborg: "Guds Lamm bär världens synd. Lammet bär världens synd än i dag i och genom sina lemmar... Den lidande är den högt benådade...".⁷

Ditt lidande kan bli din gåva till världen. Hjalmar Ekström skriver om de sjuka, de sängbundna: "Sabbatsvilan är själva himmelen på jorden. Vilken andekraft strålar det icke ut från den också till vår omgivning, när vi bo i den. Sabbatsvilan verkar mäktigare än något annat här på jorden. Det är därför det förunderliga sker, att den som t.ex. ligger sjuk och icke kan göra något, i själva verket gör det mesta och bästa. Ty Herren är där verksam genom den sabbatsvila Han omgiver själen med".⁸ Om du kan

acceptera ditt lidande och frambära det tillsammans med Jesu lidande, kommer Jesu frid att uppfylla dig och strömma vidare ut i världen. Du behöver inte vara ledsen över att ditt handikapp hindrar dig att hjälpa andra. Nu är du världens välgörare. De sjuka och handikappade, de som inte är till någon "nytta" i vårt effektiva samhälle, är de som gör det bästa och det mesta. De uppehåller förbindelsen mellan himmel och jord. Genom dem strömmar saven, Guds liv, in i världen.

Att ge gåvor

Livet blir rikare, annorlunda när man har fattat att Gud använder våra små och stora lidanden till att göra under på jorden. Thérèse av Jesusbarnet gjorde denna insikt till sitt livsprogram. Hon skriver: "Jag har inget annat medel att bevisa min kärlek än att strö ut blommor, det vill säga att inte försumma ett enda tillfälle till en liten uppoffring, inte en blick, inte ett ord, och att utnyttja de ringaste handlingar och göra dem av kärlek".⁹ Det rosenregn av nåd hon nu låter falla över världen är format av alla dessa små offer. En tysk ordenssyster sade: "Våra små kroppsliga lidanden är ädelstenar för honom (Jesus). Med dem kan han ge nåd åt själarna".¹⁰

Jesus inbjuder oss att varje dag ta vårt kors på oss. Detta kors kan bestå av de dagligt återkommande plikterna, av allt som är svårt, som kostar på. Ett leende, när vi helst skulle vilja vända oss bort, ett litet vänligt ord, när vi helst skulle vilja vara tysta, en liten handräckning... I katolska hem lär sig bar-

nen att bära fram sina små och stora försakelser som gåvor åt Jesus. Under söndagens mässa ”lägger” de sina ”presenter” på ”patéén” som prästen bar fram till Gud som vårt offer åt honom.¹¹ Har vi vant oss till denna offerhållning, dyker den kanske instinktivt upp när de stora offren läggs på oss. Har vi vant oss vid denna offerhållning, dyker den kanske spontant upp när de stora offren läggs på oss.

Det förunderliga med givandet är att den som ger omedelbart fylls med glädje. Vi kan gå genom vår dag och ta emot allt som sker, det goda som det onda, som en gåva från Gud, som vi omedelbart kan ge tillbaka som vår gåva åt honom. Det är inte endast lidandet vi kan frambära, utan allt, varje glädjeämne som fyller vår dag. Allt kan bli en gåva som han vill använda till att ge nåd åt andra. På detta sätt kan dagen bli fylld av glädje. Det andra som utmärker givandet är att gåvan då inte längre tillhör oss utan den som får den. Det blir Gud som nu bär den... som bär det som är för tungt för oss.

Från Kyrkans första tid har ”martyrernas blod varit Kyrkans utsäde”.¹² Så fortsätter det att vara. Det behöver inte vara ett blodigt martyrium. Dina små och stora lidanden och vedermödor givna åt Gud kan ha samma verkan, samma betydelse.

Moder Teresa av Calcutta insåg klart värdet av det ställföreträdande lidandet. För att hennes verk bland de fattiga skulle bära frukt organiserade hon ett kontaktnät över hela världen mellan de arbetande systrarna i slummen och sjuka, lidande människor. Hon sörjde för att varje syster fick en sådan medhjälpare som bad för henne. Det är nog den värk-

brutne som bär den tyngsta delen av arbetet.

Att bli gåva

Vår medverkan till *andras* frälsning blir en del av *vår* egen frälsning. Målet för Jesu frälsarverk är att vi förnyas, att vi blir sådana vi är skapade att vara – lika Gud – självutgivelse och kärlek som han. Våra gåvor och våra offer visar att detta håller på att ske. Jesus kan nu bära fram oss som sin dyrbaraste skatt till Fadern. Detta var hans sändning: att föra den befriade mänskligheten tillbaka till Fadern. I våra offer för andra har vi själva blivit ett offer. Genom att ge gåvor åt andra blir vi själva Gåva.

Den katolska mässan innefattar och aktualiserar hela Jesu frälsarverk. I det eukaristiska¹³ firandet ryms alla Guds outgrundliga mysterier och vi är indragna i dem. I mässans höjdpunkt när prästen lyfter upp det framburna brödet, bryter det och i Jesu namn läser instiftelseorden: ”Tag och ät härav alla, detta är min kropp, som blir utgiven för er”¹⁴, kan vi i brödet även se vår egen gåva av oss själva till Gud. Tillsammans med Jesus blir vi nu bröd för världen, utgivna åt alla för att lindra deras nöd och mätta deras djupaste hunger. Spontant instämmer vi i Birgit Klockars (1912-1996)¹⁵ bön:

*Du välsignade brödet och bröt det
till mättnad för människor i nöd,
och skarorna åt det och gladdes.
Av hunger de kanske förmäktat,
om det varit ett obrutet bröd.*

*Välsigna mig också och bryt mig,
om så du mig använda kan
Till hugnad och glädje för andra.
Du gav ju dig själv till att brytas
För vår frälsning, Smärtornas man.¹⁶*

Vi kan tänka på den lille pojken som gav Jesus två bröd så att han kunde använda dem till att bispisa flera tusen människor (Joh 6:9). Jesus behövde dessa bröd. Han behöver vår gåva för att med den fullbor-da frälsningen. Ja, vi får vara med.

Vårt ja eller vårt nej till lidandet

Vid korsvägens femte station möter vi Simon från Kyrene som tvingas bära Jesu kors. von Balthasar kommenterar: "På hur många av oss läggs inte en börda som vi inte var förberedda på. Som vi är tvungna att bära. Som vi inte kan komma ifrån. Utan att veta det hjälper vi till att bära Jesu kors. Det svagaste ja-ord till ett sådant lidande ställer oss på hans väg och förvandlar lidandet till nåd, utan att vi är medvetna om det, ja även om vi av alla krafter försöker att fly från smärtan."¹⁷

Här kommer två aspekter fram. Den ena: att vi försöker fly från smärtan. Den andra: att vi ändå uttalar ett knappt hörbart "ja". Detta vårt tveksamma "ja-ord" innebär inte att vi inte helst skulle vilja fly, det vill vi alla när lidandets tyngd läggs på oss. Vi ber alla om befrielse, vi längtar alla efter att plågan tas ifrån oss. Vårt "ja-ord" består kanske endast i att vi inte revolterar, att vi inte blir bittra. Det är genom

detta tveksamma, men även saktmodiga accepterande som lidandet bär frukt, som det blir en delaktighet i Jesu frälsande lidande. Genom att acceptera låter vi det som sker ske med oss. Om vi inte accepterar, om vi vägrar, om vi sluter oss för det som läggs på oss, sluter vi oss för verkligheten. Verkligheten kan inte bli verklighet i oss. Den nåd som genom den skulle flöda till oss hejdas. Men om vi inte revolterar eller blir bittra, är vi med i den stora skara som vandrar med Jesus för att befria världen från lidande och död.

De flesta av oss tillhör nog dem som stapplar sig fram längs denna väg. Vi är inga hjältar. Jesus själv släpade sig fram under korset. Men ju mer vi kan säga vårt "Ja", ju mer vi kan acceptera, ta emot och slutligen bära fram lidandet som en gåva, desto mer kan den kärlek och den frälsande kraft som Jesus har nedlagt i vårt kors strömma in i världen.

Det är vår fasta tro att allt lidande som uppfyller vår värld inte kan vara förgäves. Skulle det tunga kors som så många bär inte ha något värde, skulle det försvinna utan att bära någon frukt? Men de flesta vet inte vilket värde som ligger dolt i deras lidande. De vet inte att de kan lyfta fram det till Gud så att det får bära hundrafaldig frukt. Men Jesus har i deras ställe burit fram det. Även här får vi vara med. *Vi* kan frambära alla människors lidande åt Gud. Mässans offertorium är ett privilegierat tillfälle då vi kan göra detta. Här aktualiseras Jesu frambärande av hela världens lidande åt Gud när han där gör det till sitt.¹⁸

Lidandet blir vår eviga skatt

Aposteln Paulus säger att ”våra lidanden i denna tid ingenting betyder mot den härlighet som skall uppenbaras och bli vår” (Rom 8:18) och: ”mina kortvariga lidanden väger ju oändligt lätt mot den överväldigande, eviga härlighet de bereder åt mig” (2 Kor 4:17). Gud skall torka varje tår från våra ansikten och vår lycka skall överstiga allt vad vi kunnat drömma om.

När vi i dödens stund står inför Gud och överväldigas av hans godhet, skönhet och kärlek skall vi vara oändligt tacksamma över att ha en liten gåva att ge i gengäld. En gåva som han kan använda som han vill, som kan ingå i den väldiga flod av kärlek som flödar över världen och som även berikar himlens invånare. Denna gåva kan vara det lidande som vi har burit under vårt jordeliv. Ur det kan vi ösa kärlek till Gud och till alla... i all evighet.

Det är kärleken som frälser

Det är inte lidandet som räddar oss utan kärleken. Det var genom att Jesu *kärlek* gick till det yttersta som han frälste världen. ”Det är ’kärleken ända till slutet’ (Joh 13:1) som ger Kristi offer dess värde”.¹⁹ Gud begär inte lidandet av oss, utan kärlek. Det är endast kärleken som bygger upp, som ger liv och som kan förändra världen. Men kärleken kan få sin högsta manifestation just i lidandet. Ett lidande som bärs fram som gåva omvandlas alltid till kärlek.

Hjalmar Ekström skriver i ett brev: ”Guds Hjär-

tas Barmhärtighet vill liksom spränga Hans hjärta, om det inte får flöda över oss”²⁰. Det var Jesu barmhärtighet som fick hans hjärta att brista. Det var när hans kropps käril brast på korsets altare som dess innehåll, den dyrbara nardusen, vällde fram och uppfyllde världen med sin doft. Denna nardus är hans kärlek, hans Ande som är den helige Ande. Kärlekens ande kan även utgå från oss. Vi kan låta vår smärta förenas med den oändliga nåd som oupphörligt strömmar fram från Jesu hjärta och låta vår smärta omvandlas till kärlek, till ett levande vatten som kan lindra andras plågor. Jesus har gjort oss inte endast till bärare av Anden, uppfyllda av Anden, utan även till *givare* av Anden, givare av Kärlek. Det blir en kärlekens kedjereaktion. Kärleken som finns i oss kommer att träffa andra som i sin tur utger sig av kärlek. Guds Rike utbredds i det osynliga. För att förnya allt, helga allt, genomtränga allt, omvandla allt. Även vi förnyas, helgas, helas. När vi i vårt lidande låter kärlekens balsam flöda ut från oss, kommer den även att lägga sig över våra egna sår och mildra deras smärta.